

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Europaudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 27. oktober 2015
Kontor: Straffulbyrdelseskontoret
Sagsbeh: Mia Schumacher
Sagsnr.: 2015-0037-0134
Dok.: 1767461

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 54 vedrørende forslag til lov om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning (L 29), som Europaudvalget har stillet til justitsministeren den 20. oktober 2015. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra ikkemedlem af udvalget (MFU) Pernille Skipper (EL).

Søren Pind

/

Ane Røddik Christensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 54 fra Folketingets Europaudvalg vedrørende forslag til lov om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning (L 29):

”Ministeren bedes redegøre for kriterierne for tilladelse til aflytning i samtlige øvrige 27 EU-lande sammenlignet med de danske regler. Spørgsmålet er tidligere stillet som REU alm. del – spørgsmål 123 (folketingsåret 2014-15, 2. samling).”

Svar:

1. Reglerne om indgreb i meddelelshemmeligheden, herunder ved brug af aflytning, findes i retsplejelovens kapitel 71 (§§ 780-791 c).

De generelle betingelser for indgreb i meddelelshemmeligheden er fastsat i retsplejelovens § 781. Efter bestemmelsen må indgreb i meddelelshemmeligheden som udgangspunkt foretages, såfremt (1) der er bestemte grunde til at antage (*mistankekrav*), at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt, (2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning (*indikationskrav*) for efterforskningen, og (3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 124, stk. 2, 125, 127, stk. 1, 233, stk. 1, 235, 266, 281 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 7, nr. 1-5 (*kriminalitetskravet*).

Dog kan indgreb i meddelelshemmeligheden foretages under efterforskningen af en række nærmere bestemte lovovertrædelser fastsat i bestemmelsens stk. 2 og 3, uanset at efterforskningen ikke angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan straffes med fængsel i 6 år eller derover. Telefonaflytning efter § 780, stk. 1, nr. 1, kan eksempelvis foretages, hvis der er mistanke om et forhold af fredskrænkelser efter straffelovens § 263, stk. 2, selvom overtrædelse af denne bestemmelse ikke kan straffes med fængsel i 6 år.

For andre former for aflytninger, herunder rumaflytninger (hvor aflytningsudstyr f.eks. opsættes i en mistænks bolig), gælder et skærpet kriminalitetskrav, jf. retsplejelovens § 781, stk. 5. Efter denne bestemmelse kan sådanne aflytninger kun foretages, når mistanken vedrører en forbrydelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller betydelige samfundsværdier.

Politiets optagelse af samtaler med henblik på senere gennemgang er omfattet af begrebet anden aflytning efter retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 2.

Retsplejelovens § 782 indeholder en præcisering af proportionalitetsgrundsætningen, hvorefter indgreb i meddeleleshemmeligheden ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Det er endvidere efter bestemmelsens stk. 2 udelukket at foretage bl.a. aflytning med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring.

Kompetencen til at træffe afgørelse om indgreb i meddeleleshemmeligheden er reguleret i retsplejelovens § 783, hvorefter indgreb som udgangspunkt kun kan ske efter rettens kendelse. En kendelse om telefonaflytning retter sig som udgangspunkt alene mod et bestemt telefonnummer eller en bestemt telefon (imei-nummer), men vedrører efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller §§ 123 eller 180, § 183, stk. 2, §§ 191 eller 192 a, § 233, stk. 1, §§ 237 eller 245, § 246, jf. § 245, § 252, stk. 1, § 261, stk. 2, eller §§ 262 a eller 288, kan der opnå en kendelse på mistænkte person. Efter denne bestemmelse kan indgrebet rettes mod den mistænkte person, således at der kan ske aflytning, uanset hvilket telekommunikationsmiddel den mistænkte anvender. Efter bestemmelsens stk. 4 kan politiet træffe afgørelse om at foretage indgreb, såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes. I sådanne tilfælde skal politiet snarest muligt og inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten med henblik på rettens godkendelse af indgrebet og rettens godkendelse af en eventuel anmodning om opretholdelse af indgrebet.

Retsplejelovens § 783, stk. 5, regulerer godkendelsen af andre landes aflytninger af personer her i landet, hvor der ikke er behov for teknisk bistand fra danske myndigheder, og hvor underretning af dansk politi skal ske efter artikel 20 i konventionen af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater. Efter bestemmelsen i retsplejeloven skal et sådant indgreb forelægges for retten (i Danmark) senest efter 48 timer fra modtagelsen af underretningen. Retten afgør herefter, om indgrebet kan godkendes, og om en eventuel anmodning om opretholdelse kan godkendes.

2. For så vidt angår reglerne for aflytning i de øvrige 27 EU-medlemsstater har Justitsministeriet til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 123 (Alm. del) af 25. august 2015 fra Folketingets Retsudvalg anmodet Udenrigsministeriet om via de danske ambassader at indhente en udtalelse fra de relevante myndigheder i de øvrige 27 EU-medlemsstater.

Justitsministeriet har modtaget svar vedrørende reglerne for aflytning i 24 medlemsstater i EU. Justitsministeriet har ikke modtaget oplysninger fra de relevante myndigheder i Bulgarien, Slovenien og Storbritannien.

Ministeriet har fra en række landes relevante myndigheder alene modtaget uddrag af de relevante bestemmelser for aflytning i den nationale lovgivning. Fra visse lande har ministeriet modtaget den relevante lovgivning som supplerende bilag til besvarelsen. Modtagne uddrag fra den nationale lovgivning er indsat i skemaform i *bilag 1* til besvarelsen.

For så vidt angår Finland og Rumænien vedlægges lovgivning fra disse lande grundet deres omfang som selvstændige bilag (henholdsvis *bilag 2* og *3*).

Ministeriet har i øvrigt modtaget nedenstående oplysninger til brug for besvarelsen.

3. For så vidt angår Belgien har den danske ambassade i Bruxelles oplyst følgende:

”Kapitel 6, § 6, art. 90ter til 90decies af den belgiske strafferetsplejelov, omhandler aflytninger, erhvervelse af kendskab til og optagelse af privat kommunikation og telekommunikation (§ 6. Des ecoutes, de la prise de connaissance et de l'enregistrement de communications et de telecommunications privees).

Telefonaflytning kan kun gennemføres efter en detaljeret og motiveret dommerkendelse er udstedt. Dette foregår efter meget stramme lovmæssige forskrifter. Overvågningen må kun udføres, hvis man anser, at der ikke findes andre måder, at nå frem til sandheden, og der bør være præcise indicier for, at den aflyttede har udført en lovovertrædelse. Der er også mulighed for at aflytte personer, der mistænkes for at være i regelmæssig kontakt med den mistænkte (artikel 90ter § 1). Lovens artikel 90ter, §§ 2-4, opsummerer de præcise lovovertrædelser, der kan give basis for telefonaflytning eller anden form for overvågning.

Dommerkendelsen bør indeholde følgende oplysninger (Art. 90quater §1):

1. Indicier og konkrete fakta som retfærdiggør aflytningen,
2. Årsagerne til at foranstaltningen er uundværlig for at finde frem til sandheden.
3. Personen, kommunikationsmidlet eller telekommunikationsmidlet som skal aflyttes.
4. Tidsperioden under hvilken aflytningen må udføres, og som ikke kan overskride en måned efterfølgende dommerens beslutning.
5. Navn og titel på polititjenestemanden som skal udføre opgaven.

Artikel 90octies præciserer, at personer, der er underlagt tavshedspligt, ikke må aflyttes med mindre de selv er direkte mistænkt i sagen.”

For så vidt angår Cypern har den danske ambassade i Athen oplyst følgende:

”Currently there is no legislation which authorizes the police to carry out tapping of telecommunications. A draft law is under examination with competent authorities for that purpose.”

For så vidt angår Frankrig har den danske ambassade i Paris oplyst følgende:

”I fransk retspraksis sonderer man mellem en aflytning med retskendelse (écoutes judiciaires) og en såkaldt administrativ aflytning (écoutes administratives). Begge tiltag er underlagt præcise kriterier og må kun anvendes i en begrænset periode.

Aflytning med retskendelse

Som stipuleret i den franske retsplejelov artikel 100 til artikel 100-7 kan en undersøgelsesdommer i en efterforskning i en kriminel sag bestemme at lade foretage en aflytning, hvor sagens beskaffenhed kræver det. Den pågældende lovovertrædelse skal have en strafferamme på to års fængsel eller mere. Dommerkendelsen er skriftlig og gyldig i fire måneder med mulighed for forlængelse uden begrænsning. Aflytning kan også tillades i tilfælde af mistænkelig død eller i sager om forsvundne personer. Her er dommerkendelsen gyldig i to måneder som anført i artikel 80-4 i retsplejeloven.

Aflytningen foretages af teleselskaber under undersøgelsesdommerens kontrol eller under en udpeget politimands kontrol. Der udarbejdes et detaljeret referat for

hver aflytning med navn, kommunikationsart, dato og tidspunkt for start og afslutning på aflytningen. Optagelserne opbevares forsejlet, derefter transskriberes indholdet af en undersøgelsesdommer eller en politimand. Korrespondance på fremmedsprog oversættes til fransk med tolkebistand. Kun elementer, der er relevante for efterforskningen, medtages i sagsakterne. Når en sag anses for afsluttet, destrueres optagelserne. Handlingen noteres.

En advokat, et parlamentsmedlem eller en dommer kan kun aflyttes, hvis formanden for det relevante fagforbund eller en overordnet er blevet informeret herom af undersøgelsesdommeren.

Ifølge artikel 74-1 i retsplejeloven har den offentlige anklagemyndighed ligeledes mulighed for at bestemme aflytning i tilfælde af grov kriminalitet og organiseret kriminalitet. Det kræver imidlertid en forudgående accept fra en dommer med ansvar for varetægtsfængsling og løsladelse. Tilladelsen vil være gyldig en måned med mulighed for forlængelse én enkelt gang. Dommeren med ansvar for varetægtsfængsling og løsladelse skal løbende holdes skriftligt orienteret om aflytningens forløb.

Administrativ aflytning

Denne form for aflytning er strengt kontrolleret, som det fremgår af den nyligt vedtagne lov om efterretningsvæsnet af den 24. juli 2015.

Beslutningsmyndigheden for aflytning i enkelte sager er lagt over til premierministerens kontor i samråd med de forskellige ministerielle hemmelige tjenester. Det nye uafhængige domstolslignende organ, CNCTR, skal afgive rådgivende udtalelser i de enkelte sager, som skal danne grund for afgørelsen om aflytning. Følger premierministeren ikke organets råd, vil sagen kunne forelægges den øverste franske forvaltningsdomstol, Le Conseil d'Etat.

Aflytning kan finde sted i syv tilfælde, som stipuleret i artikel L. 811-3 i loven om efterretningsvæsnet. En aflytning må ikke overstige fire måneder. Der er mulighed for forlængelse.”

For så vidt angår Grækenland har den danske ambassade i Athen oplyst følgende:

”Indgreb i meddelelshemmeligheden (i form af aflytning af personer) som led i efterforskningen af en lovovertrædelse kan ske efter forudgående retskendelse.

For at opnå en retskendelse skal flg. kriterier være opfyldt:

- 1) Der skal være tale om efterforskning af en alvorlig forbrydelse (for en nærmere opregning af de straffelovsbestemmelser, der skal være tale om henvises til vedlagte dokument)
- 2) Det skal være godtgjort, at videre efterforskning vil være umulig eller vanskelig uden iværksættelse af aflytning

Der kan i særligt hastende tilfælde helt undtagelsesvist iværksættes aflytning uden forudgående retskendelse, dog med krav om efterfølgende retskendelse.”

For så vidt angår Irland har den danske ambassade i Dublin oplyst følgende:

”Kriterier for tilladelse af aflytning er reguleret i sektion 4 og 5 af *Interception of Postal Packets and Telecommunications Messages (Regulation) Act, 1993*.

Tilladelse til aflytning bemyndiges af justitsministeren, eventuelt efter konsultation med den relevante dommer med henblik på at bistå en strafferetslig efterforskning (sektion 4) eller hvis det gælder statens sikkerhed (sektion 5). Nedenfor gennemgås alene kriterierne for aflytning i forbindelse med en strafferetslig efterforskning.

Det er et væsentligt kriterie for at opnå tilladelse, at politiet (*Garda Síochána*) eller anden relevant myndighed med kompetence til bekæmpelse af den relevante type kriminalitet, som skal være af alvorlig karakter (*serious offence*), ikke kan gennemføre efterforskningen uden aflytningen (enten fordi det er prøvet eller at det formodes at mislykkes) eller at efterforskning uden aflytning ikke kan gennemføres i et tilstrækkeligt tempo.

I forbindelse med særligt grove typer af kriminalitet kan der udstedes tilladelse til aflytning med henblik på at forhindre kriminaliteten, eller muliggøre en senere opklaring, når den kriminelle handling har fundet sted.

Der benyttes i alle tilfælde et proportionalitetsprincip mellem bevarelsen af privatlivets fred og væsentligheden af aflytningen i forhold til efterforskningen.”

For så vidt angår Kroatien har den danske ambassade i Zagreb oplyst følgende:

”Aflytning/overvågning anses i kroatisk lov for at være et særligt efterforskningsskridt, der midlertidigt begrænser borgernes forfatningsmæssige rettigheder. Blandt kriterierne for at benytte disse efterforskningsskridt i en række bestemte straffesager er, at efterforskningen ikke vil kunne ske på anden

måde, eller der ellers vil være ikke-proportionelle begrænsninger i efterforskningen, såfremt disse efterforskningsskridt ikke tages.

De særlige efterforskningsskridt kan benyttes

- ved overvågning og optagelse af telefonsamtaler og anden fjernkommunikation
- til sikring af computerdata
- til at få adgang til lokaliteter med henblik på overvågning og teknisk optagelse
- ved hemmelig overvågning af personer og ting
- ved brug af agenter og informanter
- ved simulering af køb/salg af ting og tjenesteydelser samt ved simulering af ydelse/modtagelse af bestikkelse
- ved overvågning af transport og levering af ting stammende fra kriminel aktivitet”

For så vidt angår Letland har den danske ambassade i Riga oplyst følgende:

“Ambassaden har modtaget svar efter henvendelse til det herværende justitsministerium. Justitsministeriet har imidlertid kun svaret delvist på spørgsmålet, da de ikke har redegjort for hvornår dømte personer kan overvåges elektronisk, men ikke hvornår mistænkte kan overvåges elektronisk.

Electronic surveillance:

According to the Sentence Execution Code of Latvia a convicted person may request an electronic monitoring if he/she complies with the certain criteria stipulated in the Section 50³(4) of the Law and in the Criminal Law:

- 1) the convicted person agrees to electronic monitoring;
- 2) implementation of electronic monitoring is possible at the place of residence of the convicted person;
- 3) application of electronic monitoring will promote inclusion of the convicted person in the society.

If application of electronic monitoring is possible in accordance with above stated criteria, conditional release prior to completion of punishment with determination of electronic monitoring may be proposed, if the convicted person has actually served:

- 1) not less than one third of the punishment imposed for a less serious crime;

- 2) not less than half of the punishment imposed, if it has been imposed for a serious crime, as well as if the convicted person is a person who previously has been convicted with deprivation of liberty for an intentional crime and the criminal record for this crime has not been set aside or extinguished;
- 3) not less than two-thirds of the punishment imposed, if it has been adjudged for an especially serious crime, as well as if the convicted person is a person who previously had been conditionally released prior to completion of punishment and has newly committed an intentional crime during the period of the unserved punishment; or
- 4) not less than twenty-four years of a punishment of deprivation of liberty, if the convicted person is a person for whom life imprisonment has been imposed.”

For så vidt angår Luxembourg har den danske ambassade i Bruxelles oplyst følgende:

“Dommere kan ifølge artikel 88-1 (1982) i strafferetsplejeloven kun i særlige tilfælde og efter en motiveret, detaljeret ansøgning give tilladelse til overvågning/aflytning af alle former for kommunikation. Følgende betingelser skal være opfyldt, før en dommerkendelse til telefonaflytning kan udstedes:

- a) Strafmålingen for lovovertrædelsen skal være minimum 2 år;
- b) Kun personer under mistanke for en lovovertrædelse, personer mistænkt for meddelagtighed eller personer med særlig betydning for en sag kan overvåges/aflyttes;
- c) Overvågning/aflytning af forskellige kommunikationsformer kan kun finde sted i tilfælde, hvor almindelige undersøgelsesmetoder viser sig utilstrækkelige.

Ifølge Justitsministeriet kan personer underlagt tavshedspligt ikke aflyttes, medmindre de selv er mistænkt i en sag.

I særlige tilfælde, hvor det angår landets sikkerhed, kan et udvalg bestående af premierministeren, præsidenten for landets højesteret, præsidenten for forvaltningsdomstolen og formanden for byretten i Luxembourg by give efterretningstjenesten tilladelse til overvågning/aflytning af en person i op til 3 måneder, hvis særlige omstændigheder umuliggør indsamling af bevismateriale via ordinære metoder jf. artikel 88-3. Artikel 88-3 præciserer, at premierministeren i en nødsituation og uden forudgående konsultation med 'udvalget' kan igangsætte en aflytning/overvågning. Udvalget

skal dog efterfølgende indkaldes med henblik på godkendelse af aflytningen i op til 3 måneder.”

For så vidt angår Nederlandene har den danske ambassade i Haag oplyst følgende:

”Det er et grundlæggende princip, at anklageren altid skal anmode om en retskendelse for at få tilladelse til at gennemføre en telefonaflytning (artikel 126l litra 4, 6 og 7). Dommeren (examining magistrate), som tager stilling til en sådan anmodning, er en særlig procededommer, der kun deltager i en sags undersøgende skridt, eksempelvis spørgsmål om aflytning, ransagningskendelser og varetægtsfængsling m.v. Når (hvis) den samlede sag er klar og skal bringes for retten, vil det være en anden dommer, som tager stilling i selve retssagen.

Generelt opereres der med to typer af ”mistanke” i nederlandsk retspleje. Den klassiske, som giver adgang til at efterforske og undersøge forbrydelser, når de er begået, og en nyere definition (ca. 15 år gammel), som relaterer sig til bandekriminalitet i vid forstand. Hvis en person indgår i en mere eller mindre organiseret gruppe af mennesker (to personer eller mere), som begår kriminalitet, kan der iværksættes efterforsknings- og undersøgelsesskridt mhp. forhold, som ikke er begået endnu.

Principperne for telefonaflytning følger samme grundlæggende tilgang som principperne for varetægtsfængsling. I loven om strafferetsplejen henviser den relevante bestemmelse (artikel 126m) til kriterierne for varetægtsfængsling (artikel 67, stk. 1). Der skal med andre ord være tale om en ”alvorlig forbrydelse”. Dertil kommer, at der – efter teksten – skal være tale om et kvalificeret forhold: ”a serious breach of law and order”. Efter det oplyste er sidstnævnte kriterium ved at træde i baggrund i den anvendte praksis og kriteriet ventes ikke at indgå i den næste revision af retsplejen, som der pt. arbejdes på.

For at iværksætte telefonaflytning skal der efter artikel 67, stk. 1, være tale om efterforskning af en af følgende overtrædelser:

- 1) At der er tale om en forbrydelse, hvor strafframmen er over 4 år, *eller*
- 2) Overtrædelse af en række specifikke paragraffer i straffeloven, som ikke har en strafferamme på over fire år. Der er ikke nogen systematisk inddeling. Artiklen opremser bestemmelserne en for en. Eksempelvis er overtrædelse af visse bestemmelser om vold og narkotika nævnt.

- 3) Endelig henvises til en række grove overtrædelser af bestemmelser i særlovgivningen om: dyresundhed og dyrevelfærd, trafik, militærnægtelse, spillemyndighed, narkotika, våben, revision og tilhold.”

For så vidt angår Polen har den danske ambassade i Warszawa oplyst følgende:

“Criteria for wiretapping are regulated by the Code of Criminal Procedure of Poland (CCP), issued 6th June 1997, Chapter 26. Regarding the establishment of wiretaps, in Poland there is a distinction between the wiretapping carried out as part of a legal process and operational wiretapping. Concerning "legal process wiretapping" CCP applies, whereas "operational wiretapping" is regulated by the respective laws and regulations of the control services.

“Legal process wiretapping” is regulated in Chapter 26 of the Code of Criminal Procedure (CCP). Art. 237 identifies cases where wiretapping could be ordered by the court, i.e.: to detect and obtain evidence for the legal proceedings, which are currently taking place, and to prevent new crimes from being committed.

In accordance with CCP art. 237, §1

Wiretapping is ordered by the court at the request of the prosecutor. The list of crimes that can be subjected to control of the content of telephone conversations is regulated in the Art. 237, §3.

In accordance with CCP art. 237, §2

In urgent cases, the surveillance and recording of conversations may be ordered by a prosecutor who is, however, obligated to obtain an approval for the order from the court within 5 days.

“Operational wiretapping” may be applied within a framework of operational control by services such as the Police, the Central Investigation Office of the Police, Polish Border Guard, the Internal Security Agency (ABW) and the Central Anti-Corruption Bureau (CBA). Conditions for operational wiretapping are stated in the competence laws of the aforementioned services and their internal regulations.

Laws on Polish Border Guard, ABW and CBA state that if other means of investigation did not bring results, on the request of the head of Polish Border Guard, ABW or CBA and with a written consent of the Prosecutor General, a court may decide to commence operational control. Operational control includes a control of correspondence, packages and operational wiretapping.

In the Police Act of 6th April 1990, Art. 19 it is stated that if other means of investigation did not bring results, on the request of the head of Police or the head of the Central Investigation Office of the Police and with a written consent of the Prosecutor General, regional court may decide to commence operational control. Operational control includes a control of correspondence, packages and operational wiretapping. Also the head of regional Police (Voivodship Police) may apply to a regional court for a permit for the operational control, including wiretapping. The written consent of a regional prosecutor is needed in this case.

Art. 19 of the Police Act specifies that operational control can be carried out in secret, and implies the use of technical means allowing the police to obtain information and evidence in a secret way and to record it. By information the law implies the content of telephone conversations and other information transmitted through telecommunication networks.

Art. 19 of the Police Act and laws on Polish Border Guard, the Internal Security Agency (ABW) and the Central Anti-Corruption Bureau (CBA) state that operational control, including wiretapping may take place for a period of time not longer than 3 months. A court may prolong the operational control, including wiretapping by a period of time not longer than another 3 months. It is the court that issues such a decision on a request from the head of Police, the head of the Central Investigation Office of the Police or the head of regional Police (Voivodship Police). A written consent of the respective prosecutor is needed (Prosecutor General or a regional prosecutor). It is possible to extend the operational control even further in justified cases, when new circumstances important to prevent or detect crime or establish perpetrators and obtain evidence of crime appear. The regional court issues such a decision, upon a written request of the head of Police, the head of ABW, the head of CBA or the head of Polish Border Guard, following a written consent of the Prosecutor General (Police Act, Art. 19, §9 and laws on Polish Border Guard, ABW and CBA).”

Den danske ambassade i Warszawa har i øvrigt fremsendt ambassadens oversættelse af en artikel om debatten i Polen vedrørende overvågning i anledning af lovforslaget givende efterretningstjenesten mulighed for friere adgang til telekommunikationsdata. Debatten og uenighederne mellem det polske Indenrigsministerium, Udenrigsministerium og Ministerium for Administration og Digitalisering blev beskrevet i den vedhæftede artikel fra den polske avis Rzeczpospolita af d. 2. september. Der henvises til *bilag 4*.

For så vidt angår Portugal har den danske ambassade i Lissabon oplyst følgende:

”Principperne for aflytningskendelser er fastsat i portugisisk straffelov (*Código de Processo Penal*) DL n.º 78/87 af 17. februar 1987, artikel 187.

Aflytning og registrering af telefonsamtaler eller meddelelser må kun anvendes i forbindelse med en undersøgelse, hvis der er grund til at tro, at foranstaltningen er afgørende for at fastslå sandheden, eller at beviser ellers ville være umulige eller meget vanskelige at tilvejebringe.

Aflytning kan kun foretages overfor den mistænkte eller tiltalte, eller overfor mellemmand, for hvilke der er rimelig grund til at antage, at disse modtager eller videresender meddelelser til eller fra mistænkte eller tiltalte, samt ved den krænkedes samtykke, faktisk eller formodet.

Kendelser gives for tre måneder, som kan fornyes ved fortsat opfyldelse af ovenstående kriterier.

Der skal indhentes begrundet kendelse fra undersøgelsesdommeren og efter anmodning fra anklagemyndigheden i tilfældene:

- lovovertrædelser med over tre års maksimal fængselsstraf,
- lovovertrædelser relateret til handel med narkotika,
- røveri med ulovligt våben samt våbenhandel,
- smugling,
- injurier, trusler, tvang, krænkelse mod privatlivets fred og forstyrrelse af ro og orden, når dette sker telefonisk,
- trusler om handlinger af kriminel karakter, trusler om misbrug samt foregivelse af faresignaler,
- flugtforsøg, når sagsøgte er dømt for nogen af ovenstående lovovertrædelser.

Aflytningskendelser kan alternativt rekvireres fra dommeren i den lokalitet, hvor samtalen eller meddelelsen kan tænkes at finde sted, eller af den myndighed, der er ansvarlig for sagens strafferetlige efterforskning, i følgende tilfælde, og såfremt kendelsen efterfølgende henledes til undersøgelsesdommerens opmærksomhed indenfor 72 timer:

- terrorisme, voldelig eller meget organiseret kriminalitet,
- kidnapning, bortførelse og gidseltagning,
- krænkelse rettet mod en persons kulturelle identitet og personlige integritet, som fastsat i straffeloven vedr. krænkelse af internationale menneskerettigheder,
- trusler mod national sikkerhed,
- møntforfalskning og forfalskning af værdipapirer,

- handlinger omfattet af konventionen for luft- og søfartssikkerhed.”

For så vidt angår Sverige har den danske ambassade i Stockholm oplyst følgende:

”Ifølge svensk lovgivning skal en domstol give tilladelse til aflytning som f.eks. telefonaflytning og rumaflytning. En tilladelse til telefonaflytning kan gives ved udredninger af forbrydelser, som kan give fængsel i minimum to år og for visse andre forbrydelser af særlig karakter. For at få tilladelse til rumaflytning kræves det, at der er tale om meget alvorlige forbrydelser, hvor der er en minimumsstraf på fængsel i fire år.”

Det fremgår i øvrigt, at den svenske lovgivning for aflytning (27 kapitel, 18-25 § i Rättegångsbalk (1942:740) kan tilgås via følgende link: <https://lagen.nu/1942:740>.

For så vidt angår Tjekkiet har den danske ambassade i Prag oplyst følgende:

”Kriterierne for udstedelse af tilladelse til aflytning i Tjekkiet findes i den tjekkiske straffelovs paragraf 88. En tilladelse til aflytning kan gives, hvis der er begrundet mistanke om, at informationer, der er væsentlige for en efterforskning, vil blive kommunikeret igennem mediet. En sådan tilladelse gives af en dommer på anmodning fra den offentlige anklager. Kommunikation mellem en anklaget og hans forsvarer må dog ikke aflyttes. En tilladelse til aflytning gælder maksimalt 6 måneder, men kan hvis nødvendigt forlænges af en dommer efter anmodning.”

For så vidt angår Ungarn har den danske ambassade i Budapest oplyst følgende:

“I følge det ungarske Indenrigsministerium kan såvel politiet, sikkerhedsmyndighederne og skattemyndighederne foretage aflytning i henhold til gældende ret. Hvad angår det retlige grundlag for tilladelse til at foretage aflytning henvises til vedhæftede uddrag af kriminallovgivningen (bilag A) og lovgivning vedrørende politiets beføjelser (bilag B). Som generel regel kan aflytning, herunder optagelse af privat kommunikation og telekommunikation, i udgangspunkt kun foretages i forbindelse med en efterforskning (“in the case of serious criminal acts”) og ved forudgående indhentelse af dommerkendelse. En begæring om anvendelse af aflytning skal indgives til lokal domstol og indeholde følgende:

I. Lokaliteten for anvendelse af aflytningsudstyret

- II. Beskrivelse af de konkrete udstyr
- III. Start og sluttidspunkt for aflytningen
- IV. Navn og andre informationer til identifikation af den aflyttede person
- V. Begrundelse for anvendelse af aflytning i pågældende efterforskning

Domstolen har efter modtagelse af begæringen 72 timer til at træffe beslutning. I udgangspunkt kan domstolen give tilladelse til aflytning i op til 90 dage med efterfølgende mulighed for forlængelse. I hastende sager, hvor tilladelse om aflytning ikke kan nås begæret, kan efterforskningsmyndigheden give hasteordre om aflytning i op til 72 timer. Begæringen skal indsendes til domstolen hurtigst muligt herefter. Enhver information optaget i forbindelse med aflytningen og vurderet irrelevant for efterforskningen skal destrueres indenfor 8 dage efter afslutningen af aflytningen.“

For så vidt angår henvisningen til bilag A og B i oplysningerne fra den danske ambassade i Budapest, henvises der til bilag 1 til besvarelsen.

For så vidt angår Østrig har den danske ambassade i Wien oplyst følgende:

”For hele efterforskningsprocessen, specielt tvangsforanstaltninger, gælder retningslinjerne om forholdsmæssighed ifølge § 5 StPO. Ifølge disse skal enhver indskrænkning af rettigheder stå i passende forhold til lovovertrædelsen, mistanken og forventede udgang. Under flere foranstaltninger er den at vælge, som indskrænker den berørtes rettigheder mindst muligt.

Optisk og akustisk overvågning er ifølge § 136, Abs. 1 StPO tilladt i følgende tilfælde:

1. Ved alvorlig mistanke om, at den der overvåges har bortført en anden, og overvågningen begrænser sig til hændelsesforløb og ytringer inden for tidspunktet og stedet for frihedsberøvelsen,
2. hvis overvågningen begrænser sig til hændelsesforløb og ytringer, der er bestemt for underretning af undercover efterforskeren eller en anden person med kendskab til overvågningen eller som straks af denne kan registreres, og hvis de anses for at være nødvendige for en opklaring af en forbrydelse (§ 17 Abs. 1 StGB),
3. hvis opklaringen af en forbrydelse der er strafbar med mere end 10 års fængsel eller en forbrydelse begået af en kriminel organisation eller terroristisk sammenslutning (§§ 278a og 278b StGB), eller hvis opklaringen eller forhindringen af begåede eller

planlagte strafbare handlinger inden for en sådan organisation eller sammenslutning eller udforskningen af den mistænkte opholdssted ellers ville være udsigtsløs eller væsentligt vanskeliggjort og

- a. den overvågede person selv er mistænkt for en af ovennævnte forbrydelser eller
- b. det grundet bestemte kendsgerninger kan antages, at en kontakt mellem en sådan mistænkt person og den person, som overvågningen retter sig mod, vil opsøges.

Under punkt 3 er det muligt også at trænge ind i boliger, hvis dette til gennemførelse af overvågningen er uundgåeligt, og det grundet bestemte kendsgerninger kan antages, at den mistænkte benytter de berørte rum.

En overvågning ifølge punkt 3 til forhindring af begåede eller planlagte strafbare handlinger inden for en kriminel organisation eller terroristisk sammenslutning er kun tilladt, hvis bestemte kendsgerninger tyder på en alvorlig trussel mod den offentlige sikkerhed.

En overvågning ifølge punkt 1 kan kriminalpolitiet gennemføre af egen kraft. Ellers kan kriminalpolitiet overvågninger kun gennemføres efter kendelse fra statsadvokaturen med rettens bevilling (ex ante), hvortil en indtrængen i rum hver især kræver en bevilling fra retten.

Derudover er det overladt til en juridisk befuldmægtiget person at undersøge og kontrollere kendelse, tilladelse, bevilling og gennemførelse af en overvågning. Den juridisk befuldmægtigede er et af justitsmyndighederne uafhængigt kontrolorgan.

Den gejstlige tavshedspligt er beskyttet og er ikke at komme udenom. En akustisk overvågning af skriftestol og rum, der tjener den gejstlige samtale, er ikke tilladt. Det samme gælder for de under § 157, Abs. 1 Z 2 – 4 nævnte persongrupper.

For samtlige nævnte erhvervsgrupper (gejstlige og personer under § 157, Abs. 1 Z 2 – 4) gælder forbuddet dog ikke, hvis disse personer selv er alvorligt mistænkt for en lovovertrædelse. Forudsætning for en overvågningskendelse fra statsadvokaturen og også for rettens bevilling er den juridisk befuldmægtigede persons tilsagn.”

Det bemærkes, at spørgsmålet tidligere er stillet til justitsministeren som spørgsmål nr. 123 (Alm. del) af 25. august 2015 fra Folketingets Retsudvalg.

